

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 16.11.2007
KOM(2007) 716 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

**lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta
22 päivänä joulukuuta 2003 annetun neuvoston puitepäätöksen 12 artiklan perusteella**

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	3
1.1.	Taustaa	3
2.	ARVIOINTIMENETELMÄ JA -PERUSTEET	3
2.1.	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaiset puitepäätökset.....	3
2.2.	Arviointiperusteet.....	3
3.	ARVIOINTI	4
4.	Päätelmät	8

1. JOHDANTO

1.1. Taustaa

Lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta 22 päivänä joulukuuta 2003 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2004/68/YOS, jäljempänä 'puitepäätös', 12 artiklan 2 kohdassa säädetään, että komission on laadittava kirjallinen kertomus toimenpiteistä, joita jäsenvaltiot ovat toteuttaneet puitepäätöksen noudattamiseksi.¹

Kyseisen artiklan 1 kohdassa veloitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet puitepäätöksen noudattamiseksi viimeistään 20 päivänä tammikuuta 2006. Artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden oli toimitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle edellä mainittuun päivään mennessä kirjallisina ne säännökset, joilla puitepäätöksestä aiheutuvat velvoitteet saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvoston on määrä arvioida 20 päivään tammikuuta 2008 mennessä näiden tietojen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella, ovatko jäsenvaltiot noudattaneet puitepäätöksen säännöksiä.

Tämän kertomuksen sisältö riippuu pitkälti niistä tiedoista, jotka komissio on saanut jäsenvaltioilta. Tammikuuhun 2006 mennessä vain kaksi jäsenvaltiota (Belgia ja Itävalta) oli ilmoittanut puitepäätöksen täytäntöönpanemiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä. Komissio muistutti 8 päivänä kesäkuuta 2006 päivätyllä kirjeellä jäsenvaltioita näiden velvollisuudesta toimittaa tiedot. Kolme jäsenvaltiota, Kreikka, Portugali ja Malta, ei ollut ilmoittanut komissiolle mitään tietoa huhtikuun 2007 loppuun mennessä.

2. ARVIOINTIMENETELMÄ JA -PERUSTEET

2.1. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaiset puitepäätökset

Puitepäätös perustuu Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja erityisesti sen 29 artiklaan 31 artiklan e kohtaan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohtaan.

Puitepäätöksiä voidaan parhaiten verrata lainsäädännöllisenä välineenä direktiiviin.² Molemmat säädöslajit velvoittavat jäsenvaltioita saavutettavaan tulokseen nähden, mutta ne jättävät kansallisten viranomaisten valittavaksi täytäntöönpanon muodon ja keinot. Puitepäätöksillä ei kuitenkaan ole välitöntä oikeusvaikutusta, eikä komissio voi viedä yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi asiaa, jolla jäsenvaltiot pakotetaan saattamaan puitepäätös osaksi kansallista lainsäädäntöään. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin ratkaista jäsenvaltioiden väliset kiistat, jotka koskevat puitepäätösten tulkintaa tai soveltamista (myös täytäntöönpanoa). Tämän mahdollisuuden käyttö edellyttää vankkoja tosiasiaperusteita, joiden esittämisessä komission kertomus voi olla apuna.

2.2. Arviointiperusteet

Jotta voitaisiin arvioida puolueettomasti, onko jäsenvaltio pannut puitepäätöksen kaikilta osin täytäntöön, olisi sovellettava soveltuvin osin muun muassa seuraavia, alun perin direktiivejä varten kehitettyjä yleisiä arviointiperusteita:

¹ EUVL L 13, 20.1.2004, s. 44.

² EY:n perustamissopimuksen 249 artikla.

1. Saavutettavan tuloksen toteuttamisen muoto ja menetelmät on valittava tavalla, joka varmistaa direktiivin tehokkuuden sen tavoitteisiin nähden³.
2. Kunkin jäsenvaltion velvollisuutena on panna direktiivi täytäntöön tavalla, joka täyttää selkeyden ja oikeusvarmuuden vaatimukset, ja saattaa direktiivin säännökset osaksi kansallisia säännöksiä, joilla on sitova vaikutus⁴.
3. Direktiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ei välttämättä edellytä, että säädöksessä käytetään täsmälleen samaa sanamuotoa kuin direktiivissä. Näin ollen esim. asianmukaiset jo olemassa olevat kansalliset toimenpiteet voivat riittää, jos direktiivin kokonaisvaltainen soveltaminen varmistetaan riittävän selvästi ja täsmällisesti⁵.
4. Direktiivit on pantava täytäntöön niissä säädetyin määräajan kuluessa⁶.

Tämä kertomus pohjautuu mahdollisuuksien mukaan edellä esitettyihin perusteisiin.

3. ARVIOINTI

Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia loukkaavat vakavalla tavalla ihmisoikeuksia. Puitepäätös on tarkoitettu täydentämään neuvoston jo hyväksymiä lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjuntaan käytettäviä välineitä⁷.

Puitepäätöksellä lähennetään lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjuntaa koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Puitepäätöksessä annetaan yhteinen Euroopan tason säännöstö, jota voidaan soveltaa kriminalisointiin, rangaistuksiin ja muihin seuraamuksiin, raskauttaviin seikkoihin, tuomiovaltaan, syytteenpanoon sekä uhrien suojelemiseen ja auttamiseen. Jäsenvaltioiden oikeusjärjestykset voivat poiketa toisistaan huomattavasti ja oikeudellisia käsitteitä ja ilmauksia ei useinkaan voida helposti verrata toisiinsa.

Vaikka arvioinnissa tarkastellaan puitepäätöstä artiklokohtaisesti, artikloja ei välttämättä voida käsitellä toisistaan erillisinä. Jos jotakin artiklaa ei ole saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä tai sen voimaansaattamisessa on puutteita, asialla on merkitystä myös kyseiseen artiklaan liittyvien säännösten kannalta, vaikka kansallisia säännöksiä erikseen tarkasteltaessa vaikuttaisikin siltä, että ne täyttävät puitepäätöksen vaatimukset. Arvioinnissa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon kunkin jäsenvaltion yleinen rikosoikeudellinen tilanne.

Komission saamat tiedot ovat hyvin vaihtelevia, ja osa tiedoista on puutteellisia. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole toimittaneet komissiolle kaikkia täytäntöönpanosäännöksiä koskevia asiakirjoja. Komissio ei ole saanut lainkaan tietoja Kreikalta, Maltalta ja Portugalilta. Gibraltar ei ole saattanut puitepäätöksen toimenpiteitä osaksi kansallista lainsäädäntöään. Maassa ollaan kuitenkin ottamassa käyttöön lainsäädäntöä, joka mahdollistaa sen.

³ Ks. direktiivien täytäntöönpanoa koskeva oikeuskäytäntö: asia 48/75, Royer (Kok. 1976, s. 497, ks. s. 518).

⁴ Ks. direktiivien täytäntöönpanoa koskeva oikeuskäytäntö: asia 239/85, komissio v. Belgia (Kok. 1986, s. 3645, ks. s. 3659). Ks. myös asia 300/81, komissio v. Italia (Kok. 1983, s. 449, ks. s. 456).

⁵ Ks. direktiivien täytäntöönpanoa koskeva oikeuskäytäntö: esim. asia 29/84, komissio v. Saksa (Kok. 1985, s. 1661, ks. s. 1673).

⁶ Ks. direktiivien täytäntöönpanoa koskeva oikeuskäytäntö: esim. asia 52/75, komissio v. Italia (Kok. 1976, s. 277, ks. s. 284). Ks. komission vuosikertomukset yhteisön oikeuden soveltamisen valvonnasta, esimerkiksi KOM(2001) 309 lopullinen.

⁷ EYVL L 322, 12.12.1996, s. 7; EYVL L 342, 31.12.1996, s. 4; EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4; EYVL L 105, 27.4.1996, s. 1; EYVL L 191, 7.7.1998, s. 1; EYVL L 33, 6.2.1999, s. 1; EYVL L 34, 9.2.2000, s. 1.

1 artikla: Määrittely

Puitepäätöksen 1 artiklan a alakohdassa esitetään useiden puitepäätökseen sisältyvien termien määritelmät ja merkitys. Tärkeimpiin kuuluu 'lapsen' määrittely alle 18-vuotiaaksi henkilöksi. Kahdeksantoista vuoden suojaikäraja on myös 20 päivänä marraskuuta 1989 allekirjoitetun YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukainen. Puitepäätöksen tärkeimpiä tavoitteita onkin lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä niin, että lasten suojele hyväksikäytöltä ja lapsipornografialta nostetaan samalle tasolle.

Toinen asia on, että seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskeva suojaikäraja vaihtelee jäsenvaltioiden lainsäädännössä Espanjan 13 vuodesta Irlannin 17 vuoteen (Alankomaat 16, Belgia 16, Espanja 13, Irlanti 17, Italia 14, Itävalta 14, Latvia 16, Liettua 14, Luxemburg 16, Puola 15, Ranska 15, Ruotsi 15, Saksa 16, Slovakia 15, Slovenia 15, Suomi 16, Tanska 15, Tšekki 15, Unkari 14, Viro 14 ja Yhdistynyt kuningaskunta 16).

Seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevalla suojaikärajalla on merkitystä 1 artiklan b alakohdassa määritellyn lapsipornografian kriminalisointivelvoitteen kannalta.

Alle 18-vuotiaan lapsen osallistumista seksuaaliseen tekoon ei yleensä ole sallittua kuvata. Puitepäätöksen 3 artiklassa sallitaan kuitenkin tietyissä tapauksissa vapauttaminen rikosoikeudellisesta vastuusta, jos on kyse lapsista, jotka ovat saavuttaneet seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevan suojaikärajan. Näin ollen puitepäätös tarjoaa alle 18-vuotiaille vahvan suojan hyväksikäytöltä pornografiassa ja sallii seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevan suojaikärajan saavuttaneiden alle 18-vuotiaiden suhteen vain vähäisiä poikkeuksia.

Käytännössä suojan taso riippuu kussakin jäsenvaltiossa seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevasta suojaiästä. Seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskeva suojaikäraja on yhteydessä muun muassa vähimmäisavioikään, eikä sen yhdenmukaistaminen ole tällä hetkellä tavoitteena.

Lapsipornografia määritellään puitepäätöksen 1 artiklan b alakohdassa kuvalliseksi pornografiseksi aineistoksi, joka kuvaa tai esittää seksuaaliseen tekoon osallistuvaa oikeaa lasta tai lapselta vaikuttavaa henkilöä tai todellisuudenmukaisia kuvia lapsesta, jota ei ole olemassa. Ilmaisu 'kuvatalenne' tulisi määritellä siten, että se kattaa myös kehittämättömän valokuva- ja videofilmin sekä tietokoneen kovalevyille tai muulle sähköiselle välineelle tallennetun tiedoston, joka voidaan muuttaa kuvaksi. Useissa jäsenvaltioissa on lainsäädäntöä, joka vastaa puitepäätöksen 1 artiklan b alakohdan määritelmää lapsipornografiasta. Espanjassa, Latviassa, Liettuaissa, Luxemburgissa, Puolassa, Ruotsissa ja Tšekissä ei ole käytössä tarkkaa lapsipornografian määritelmää.

Liettua, Puola ja Tšekki eivät ole toimittaneet c alakohtaa (atk-järjestelmän määritelmä) koskevaa dokumentaatiota, ja siksi täytäntöönpanoa ei ole voitu kunnolla arvioida.

Artiklan d alakohdassa määritellään 'oikeushenkilö'. 'Oikeushenkilön' määritelmä on peräisin Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevaan yleissopimukseen liittyvästä toisesta pöytäkirjasta.

2 artikla: Lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät rikokset

Hyväksyessään puitepäätöksen neuvosto oli tietoinen siitä, että vakavien rikosten, kuten lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian, käsittelyyn tarvitaan kokonaisvaltainen lähestymistapa, jonka olennaisen osan muodostavat aineellinen rikosoikeus tehokkaine, oikeasuhteisine ja varoittavine seuraamuksineen sekä mahdollisimman laaja oikeudellinen yhteistyö.

Tältä osin jäsenvaltiot ovat toimittaneet komissiolle kattavan valikoiman rikoksen tekijään sovellettavia säädöksiä. Unkarin, Suomen, Tšekin, Ranskan, Latvian ja Slovakian voimassa oleva lainsäädäntö kattaa kaikki puitepäätöksen 2 artiklassa luetellut asiat, mutta lisätösmennystä kaivattaisiin. Kuten on jo todettu, komissio käyttää lähinnä käännettyjä asiakirjoja, ja siksi väärinkäsitykset ovat mahdollisia.

Lisäksi jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä voi olla huomattavia eroja. Siksi oikeudellisia käsitteitä ei voida aina verrata toisiinsa.

Katsaus kansalliseen lainsäädäntöön kuitenkin osoittaa, että jäsenvaltioissa sovellettavat säännökset enimmäkseen vastaavat puitepäätöksen vaatimuksia, kun on kyse lapsen pakottamisesta tai houkuttelemisesta prostituutioon tai osallistumaan pornografiseen esitykseen ja seksuaalisen toiminnan harjoittamisesta lapsen kanssa antamalla korvaus tai pakottamalla tai käyttämällä väärin tunnustettua luottamus- tai auktoriteettiasemaa tai vaikutusvaltaa lapseen.

3 artikla: Lapsipornografiaan liittyvät rikokset

Tässä artiklassa säädetään lapsipornografiaan liittyviä rikoksia (lapsipornografian tuottaminen, jakelu, levittäminen tai välittäminen, hankkiminen tai hallussapito, tarjoaminen tai saatavilla pitäminen) koskevan lainsäädännön lähentämisestä.

Puitepäätöksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan kriminalisointivelvoitteesta voidaan poiketa, jos lapselta vaikuttava henkilö on tosiasiallisesti 18 vuotta täyttänyt tai lapsipornografiassa on kyse todellisuudenmukaisista kuvista lapsesta, jota ei ole olemassa, ja se on tuotettu ja sitä pidetään hallussa yksityiskäyttöä varten. Näissä tapauksissa kriminalisointivelvollisuudesta poikkeamista voidaan perustella sillä, että lapsia ei ole mukana tuottamassa pornografista aineistoa.

Edellä mainittiin jo poikkeus, joka koskee tapauksia, joissa on kyse seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevan suojaikärajan saavuttaneiden lasten kuvien tuottamisesta ja hallussapidosta, kun kuvat on tuotettu tai niitä pidetään hallussa kyseisen lapsen suostumuksella ja kuvat on tarkoitettu yksinomaan yksityiskäyttöön. Tässä tapauksessa suostumusta ei kuitenkaan pidetä pätevänä, jos suostumus on saatu käyttämällä väärin esimerkiksi korkeampaa ikää, kypsyttä, asemaa, yhteiskunnallista asemaa, kokemusta tai uhrin riippuvuutta. Säännökseen sisältyy rajoitus, joka koskee lapsipornografian kriminalisointia tapauksissa, joissa seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevan suojaikärajan saavuttanut alle 18-vuotias lapsi on aidosti suostunut pornografisen aineiston tuottamiseen ja yksityiskäyttöön.

Kansallinen lainsäädäntö näyttää täyttävän lapsipornografian kriminalisoinnin vähimmäisvaatimuksen, mutta 3 artiklan 2 kohdan mukaisista poikkeuksista puuttuu yleisesti tietoa. Komissio on saanut täydelliset tiedot ainoastaan Unkarilta, Liettualta, Italialta, Tanskalta, Saksalta ja Kyprokselta. Näin ollen ei ole mahdollista arvioida seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevan suojaikärajan saavuttaneiden lasten suojelun todellista tasoa. Tämä seikka ansaitsee huomiota erityisesti maissa, joissa seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskeva suojaikäraja on alle 16.

4 artikla: Yllytys, avunanto ja yritys

Komissiolle toimitetuissa tiedoissa useimmat jäsenvaltiot ovat viitanneet rikosoikeusjärjestelmänsä yleisiin säännöksiin osallisuudesta tai rikoksen yrityksestä. Yleisiä sääntöjä sovellettaisiin myös alaikäisiin kohdistuviin rikoksiin, kuten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja lapsipornografiaan liittyviin rikoksiin.

5 artikla: Rangaistukset ja raskauttavat asianhaarat

Tämä artikla kuuluu puitepäätöksen tärkeimpiin. Sen 1 kohta merkitsee sitä, että puitepäätöksen 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuista rikoksista on kaikissa tapauksissa määrättävä vankeusrangaistus, jonka enimmäispituus on ainakin 1–3 vuotta. Säännöksellä on tarkoitus varmistaa tekijöihin sovellettavien rangaistusten yhdenmukaistamisen vähimmäistaso. Kaikki jäsenvaltiot näyttävät täyttävän puitepäätöksen vaatimukset. Komissio ei ole pystynyt saamaan Espanjan, Slovenian, Viron ja Luxemburgin toimittamien asiakirjojen perusteella selvää kuvaa oikeussäännöistä, joilla puitepäätöksen 5 artiklan 3 kohdan vaatimukset pannaan täytäntöön.

6 ja 7 artikla: Oikeushenkilöiden vastuu ja oikeushenkilöihin kohdistettavat seuraamukset

Puitepäätöksessä oikeushenkilöiden vastuun käsite otetaan käyttöön luonnollisten henkilöiden vastuun rinnalla. Oikeushenkilö saatetaan vastuuseen rikoksista, jotka on oikeushenkilön puolesta tai hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimitelimen jäsenenä toimien esimerkiksi henkilö, jolla on valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta. Oikeushenkilön vastuu ei tarkoita pelkästään rikosoikeudellista vastuuta. Oikeushenkilöön kohdistettavien seuraamusten on oltava ”*tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia*”. Komissiolle toimitettujen tietojen mukaan useimpien jäsenvaltioiden lainsäädäntöön sisältyy mahdollisuus määrätä oikeushenkilöille vähintäänkin hallinnollisia seuraamuksia. Puitepäätöksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan vähimmäisvaatimus on, että oikeushenkilöille voidaan määrätä seuraamuksiksi rikosoikeudellisia tai muita sakkoja. Näyttää siltä, että 6 ja 7 artikla on pitkälti pantu täytäntöön hallinnollisten ja rikosoikeudellisten seuraamusten osalta.

8 artikla: Lainkäyttövalta ja syytteesenpano

Puitepäätöksen 8 artiklassa määritellään tapaukset, joissa jäsenvaltioiden on ulotettava lainkäyttövaltansa 2, 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin. Yleisesti ottaen asiassa sovelletaan alueperiaatetta, jonka mukaan jäsenvaltion on ulotettava lainkäyttövaltansa rikoksiin, jotka on tehty kokonaan tai osittain sen alueella. Puitepäätöksen 8 artiklan 3 kohta on korvattu päätöksellä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä.⁸ Jäsenvaltiot noudattavat puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan alueperiaatetta.

Puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan b alakohdassa sääntönä on ekstraterritoriaalinen lainkäyttövalta, kun rikoksen tekijä on kyseisen jäsenvaltion kansalainen. Tämä säännös on erityisen tärkeä, jotta voidaan varmistaa, että ns. seksimatkailusta, jossa lasten seksuaalinen hyväksikäyttö tapahtuu ulkomailla, voidaan panna syytteesen. Periaatteessa jäsenvaltioiden olisi taattava lapsille saman tasoinen suojelu siitä riippumatta, missä maassa he asuvat. Erilaisten oikeusjärjestysten vaatimukset huomioon ottaen 8 artiklan 1 kohdan b alakohta

⁸ Neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä, EYVL L 190, 18.7.2002.

antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden olla soveltamatta lainkäyttövaltaa koskevia sääntöjä tai soveltaa niitä ainoastaan tietyissä tapauksissa tai olosuhteissa, jos rikos on tehty sen alueen ulkopuolella. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan ole antaneet riittävästi tietoa ekstraterritoriaalisesta tuomiovallasta, jotta voitaisiin arvioida kuinka pitkälle ne ovat säännön täytäntöönpanossa menneet.

9 artikla: Uhrien suojelu ja auttaminen

Puitepäätöksen 9 artikla koskee kolmea asiaa. Artiklan 1 kohdan mukaan puitepäätöksen piiriin kuuluva tutkinta tai syytteenpano eivät edellytä rikoksen uhriksi joutuneen henkilön ilmoitusta tai nostamaa syytettä, kun sovelletaan alueellista lainkäyttövaltaa. Yleisesti ottaen tämä velvollisuus täyttyy jäsenvaltioiden lainsäädännössä.

Puitepäätöksen 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitetaan seksuaalisen hyväksikäytön uhreja. Heitä pidetään uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15 päivänä maaliskuuta 2001 tehdystä neuvoston puitepäätöksessä 2001/220/YOS tarkoitettulla tavalla erityisen haavoittuvaisina⁹. Jäsenvaltioiden komissiolle toimittamat tiedot ovat hajanaisia ja epätäydellisiä, eikä niistä ole apua kokonaisanalyysin tekemisessä. Ruotsi, Tanska, Alankomaat, Italia, Saksa, Slovakia ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat vastanneet tyydyttävällä tavalla puitepäätöksen vaatimuksiin. Kyproksessa hyväksyttiin vuonna 2007 lainsäädäntöä, johon sisältyy uhrien tunnustamista, auttamista ja suojelua koskevat kattavat puitteet, jotka ovat täysin uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15 päivänä maaliskuuta 2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS 13 artiklan vaatimusten mukaiset.

Jäsenvaltiot veloitetaan 9 artiklan 3 kohdassa antamaan uhrin perheelle suojelua ja apua ottaen huomioon uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15 päivänä maaliskuuta 2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS 4 artiklan. Saksa, Latvia, Ruotsi, Yhdistynyt kuningaskunta, Itävalta ja Viro ovat toimittaneet komissiolle tiedot, joista käy ilmi, että ne noudattavat puitepäätöstä. Muut jäsenvaltiot eivät ole antaneet tästä tietoa.

4. PÄÄTELMÄT

Kaikki jäsenvaltiot eivät ole toimittaneet komissiolle ajoissa kaikkia täytäntöönpanosäännöksiä koskevia asiakirjoja. Tämän kertomuksen arvioinnit ja päätelmät saattavat tämän vuoksi paikoitellen perustua puutteellisiin tietoihin.

Toimitettujen tietojen perusteella melkein kaikki jäsenvaltiot ovat täyttäneet neuvoston puitepäätöksessä asetetut vaatimukset joko jo voimassa olleen kansallisen lainsäädännön perusteella tai panemalla täytäntöön uutta lainsäädäntöä. Yleisesti ottaen jäsenvaltioiden lainsäädäntö antaa lapsille korkeatasoisen suojan seksuaalista riistoa ja hyväksikäyttöä vastaan ja seuraamusten taso on asianmukainen. Lapsipornografian tuottamisen kriminalisointivaatimus on yleisesti ottaen täytetty. Ei tosin ole mahdollista antaa tarkkaa arviota siitä, missä määrin rikosoikeudellisesta vastuusta vapautetaan tapauksissa, joissa lapsipornografiassa on kyse seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevan suojaajan ylittäneistä mutta alle 18-vuotiaista lapsista.

Jos jäsenvaltio ei ole pannut neuvoston puitepäätöstä kansallisissa säännöksissä täytäntöön, komissio kehottaa kyseistä jäsenvaltiota korjaamaan tilanteen täytäntöönpanolainsäädännöllä mahdollisimman pian. Neuvoston puitepäätöksen ansiosta jäsenvaltioilla kuitenkin yleisesti

⁹ Neuvoston puitepäätös, tehty 15 päivänä maaliskuuta 2001, uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä, EYVL L 82, 22.3.2001.

ottaen on nyt rikoslainsäädännössään säännöksiä lasten seksuaalisen hyväksikäytön tai lapsipornografian rangaistavuudesta ja tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista.

Kuten myös ihmiskaupan torjunnasta tehdyn puitepääätöksen 2002/629 täytäntöönpanosta laaditussa kertomuksessa, jonka komissio hyväksyi 2 päivänä toukokuuta 2006, todettiin, on vaikeaa tehdä kattavaa arviointia erityisen heikossa asemassa olevia uhreja koskevasta lainsäädännöstä, koska jäsenvaltioilta on saatu vain vähän tietoja. Uhrilähtöinen lähestymistapa rikosasian käsittelyssä ja korkeatasoinen uhrien auttaminen sosiaalisesti ennen rikosasian käsittelyä ja sen jälkeen on tärkeää, jotta voidaan välttää uhrin lisäkärsimykset ja varmistaa rikosten tehokas syytteenpano. Siksi komissio kehottaakin jäsenvaltioita käymään lainsäädäntönsä huolellisesti läpi, jotta sosiaalista suojelua voidaan vahvistaa ja varmistaa, että lapsiuhrien oikeuksia kunnioitetaan täysimääräisesti.

Viimeaikaisen kehityksen, erityisesti sähköisen viestintätekniikan kehittymisen myötä on noussut esille uusia ongelmia, esim. lasten petollinen houkuttelevuus laittomiin tarkoituksiin Internetin kautta (ns. grooming). Samaan aikaan kehitetään uusia menetelmiä, joilla erikoistuneet lainvalvontayksiköt voisivat tehokkaasti paljastaa tällaiset rikokset ja tunnistaa lapsiuhrit. Komissio voi näiden keskustelujen tulosten perusteella miettiä, onko nykyistä puitepääätöstä tarvetta päivittää ja edelleen vahvistaa lasten hyväksikäytön ja siihen liittyvien rikosten osalta, ja erityisesti sähköisten viestintäverkkojen ja tietojärjestelmien välityksellä tehtyjen rikosten osalta.